

INGEZONDEN.

DE OPIUMREGIE IN NED. OOST-INDIË.

De heer KOKS had het in zijn voordracht over de *redenen, die tot de invoering der opiumregie* (in 1893) *hebben geleid* en beroept zich nu op mededeelingen in het jaarverslag over 1915, betreffende maatregelen *bij en na* de invoering der regie noodig geoordeeld. Dat klopt niet.

De redenen, die tot de invoering der regie hebben geleid, kan de heer KOKS vinden in de brochures van N. J. STRUICK (*Opiumpacht of opiumregie?*) en van J. HAAK (*Opiumregie met normaal-tjandoe*). *Nergens* zal hij vermeld vinden, dat de regie noodig werd geacht, „omdat de pachterstjandoe zoo vergiftig was door haar vervalschingen”. „Nooit heeft iemand zoo iets beweerd”, schrijft mij de heer VAN EEK, de tweede directeur der opiumfabriek.

HAAK, de oprichter en eerste directeur der opiumfabriek, die tot de conclusie kwam: „Regie (derhalve) is de eenige uitweg, zelfs indien het recht *alleen* stond om deze instelling te eischen”, heeft uitdrukkelijk verklaard 1): „de regie moet normaal-tjandoe leveren, die in hoedanigheid gelijk staat met pachterstjandoe, en tegen denzelfden verkoopprijs, als door de pacht wordt berekend”.

Normaal-tjandoe achtte HAAK noodig, omdat „de schuivers (daardoor) krijgen een tjandoe, die steeds dezelfde samenstelling heeft en minder ongunstig werkt dan tjandoe, die (zooals het hem bij onderzoek van pachterstjandoe was gebleken) onophoudelijk in bedwelmende kracht wisselt”.

HAAK zeide van het water-gehalte van de tjandoe (dat soms zeer hoog kon zijn), dat dit was „een gemakkelijk middel van vervalsching, dat moeilijk als bijmenging van een vreemd bestanddeel kan worden beschouwd”. Dit is wat anders dan dat „het pachterstjandoe zoo vergiftig was door haar vervalschingen. N.B. hoofdzakelijk water!”, zooals de heer KOKS lichtelijk smalend zich uitliet.

De heer KOKS ontkent, dat de pachters het opium met andere stoffen vermengden om een hoogere tjandoe-opbrengst te verkrijgen. Hij fantaseert dan, dat (z.i.) de pachters daarmee beoogden „de verbranding hunner tjandoe te bevorderen, „opdat de daaruit verkregen djitjeng en keletet ook voor de schuivers vrijwel waardeeloos werd”. Reeds HAAK heeft er op gewezen, dat de *djitjeng* of *taai tjandoe* waarde had voor den pachter, aangezien hij ze inkocht tegen de helft aan gewicht tjandoe. Ook voor den schuiver had de djitjeng dus waarde. Ook de regie koopt de djitjeng van de schuivers in (zie jaarverslag 1915, bldz. 9). Merkwaardig is, dat nu weer „de inleveraars trachten de djitjeng te vervalschen door vermenging met houtskool en andere waardeloze stoffen”, wat echter door onderzoek in de fabriek der opiumregie aan het licht komt.

De toevoeging van *djitjinko* bij de bereiding van tjandoe veroordeelt de heer KOKS, omdat daardoor de „regietjandoe noodeloos giftiger wordt gemaakt” 2). De heer VAN EEK, de tweede directeur der opiumfabriek, schrijft mij naar aanleiding hiervan: „Zelfs indien (de heer KOKS) volkomen gelijk had, zou een dergelijke uitlating, uitgesproken langen tijd na het moeilijk begin, over het werk van iemand als HAAK, die toen nog vóór die moeilijkheden stond, minstens zéér arrogant zijn. Maar wat hij daar zegt, is voor iemand, die als deskundige poseert, meer dan droevig”.

„Om uit te maken of de toevoeging van djitjinko de tjandoe inderdaad giftiger maakt, is meer noodig dan een bloote bewering van den heer KOKS. Ik voor mij ben niet overtuigd van die grootere schadelijkheid en meen die voor een vermenging der tjandoe met eenige procenten djitjinko wel gerust te mogen ontkennen. Intusschen heeft deze stem tegen de schadelijkheid niet meer waarde dan die van den heer KOKS er vóór. Er zouden zeer ernstige, zeer moeilijk uitvoerbare „dier”-proeven moeten genomen worden, waarbij de invloed van opium met en zonder toevoeging van djitjinko op verschillende goed geïsoleerde schuivers werd nagegaan, en deze proeven zouden geruimen tijd moeten duren”.

De heer KOKS houdt van fantaseeren. Het zou niet moeilijk zijn, maar te veel

1) *Opiumregie met normaal-tjandoe*. Semarang 1889.

2) *Ned. Tijdschr. voor Geneesk*, 19 Augustus 1922, bldz. 88r.

plaatsruimte vergen, hiervan verscheidene voorbeelden aan te halen. Alleen nog dit.

Wat hij in zijn voordracht (bldz. 878) mededeelt over herhaalde aanvragen uit Rusland aan de opiumfabriek te Batavia om „transacties te sluiten voor de levering van opium in elke hoeveelheid en voorraad” is *geheel bezijden de waarheid*, en de conclusies, die hij daaruit trekt aangaande het smokkelen van opium naar het „drooggelegde” Rusland zijn..... pure fantasie, anders niet. De toenmalige directeur der opiumfabriek, de heer VAN EEK, was zoo vriendelijk mij ook aangaande dit punt in te lichten en gaf mij vergunning, zoo noodig, van zijn mededeelingen gebruik te maken.

Ik meen echter met het bovenstaande te kunnen volstaan, om aan te toonen, dat de heer KOKS, al heeft hij dan „geenszins bedoeld om wie ook onrecht te doen”, in zijn uitlatingen, op zijn zachtst uitgedrukt, uiterst lichtvaardig is geweest.

's-Gravenhage, 25 October 1922.

J. DE GROOT SR.

EEN GEVAL VAN BORSTKANKER MET AFSCHIEDING.

Naar aanleiding van de opmerkingen van DEELMAN het volgende:

Er is hier inderdaad een verzuim gepleegd in zooverre, als de pathologisch-anatomische diagnose niet voldoende is toegelicht. Het onderzoek van het eerste gezwel, of beter van de proefuitsnijding, door dr. SCHOO verricht, werd als volgt beschreven:

„Bij onderzoek van de mamma-excisie, door u gezonden 16 September 1921, werd gevonden: Vele nieuw gevormde klierbuisjes, dikwijls sterke toeneming van dezelve, zoodat beelden als bij adenoom tot stand komen, papillomateuse woekering der epitheliën op enkele plaatsen; sterk leucocyten-infiltraat in de klierkwabjes e.d. maken dat ik meen, *dat reeds een praecarcinoom aanwezig is. Hoewel niet absoluut geïndiceerd, zou het m.i. zeker in het belang van de patiënte zijn, dat de mamma zoo ruim mogelijk wordt weggenomen.* Dit ter bevestiging, en zoonoodig ter verdediging voor u, van mijn telefonisch bericht van zoeven”.

Op grond van deze mededeeling en van dr. SCHOO's raadgeving heb ik de radicale operatie verricht.

Toen patiënte een half jaar later afscheiding uit de andere borstklier vertoonde, wilde zij van een proefuitsnijding niets weten, in de eerste plaats omdat de zeer gevoelige patiënt geen plaatselijke verdooving wilde toestaan, en in de tweede plaats, omdat zij een vaag vermoeden had, dat het toch weer een operatie zou worden. Afwachten vond ik op grond van het onderzoek van dr. SCHOO niet verantwoord.

Het gezwel, afkomstig van de tweede operatie is door dr. VAN HASSELT, zeer nauwkeurig onderzocht. Hij bericht mij daaromtrent het volgende:

Sterke nieuwvorming van klieracini, die op vele plaatsen méérlagig epitheel vertoonen. Verwijding van melkgangen. Zoowel de grootere als de kleinere melkgangen vertoonen sterke woekering van epitheel, dat bovendien op veel plaatsen uit cilindervormige cellen bestaat. Nu eens is de woekering gelijkmatig; het epitheel wordt tot vier- vijflagig, zoodat de melgang soms geheel is dichtgegroeid. Dan weer komen papillomateuse woekeringen voor in de melkgangen. Ontstekings-infiltraten ontbreken. Ik houd dit gezwel voor een beginnend adenocarcinoma mammae.

Amsterdam, October 1922.

H. L. COOPMAN.

EEN KLEINE RECTIFICATIE.

D. SCHOUTE uit Middelburg heeft in zijn verslag van de vergadering der Vereniging voor de Geschiedenis der Genees-, Natuur- en Wiskunde een kleine fout gemaakt. Mijn interruptie: „omdat zij bang zijn voor de geschiedenis van hun vak” sloeg niet op „de natuur- en wiskundigen” maar wel op „de biologen”. Dr. HUNCER klaagde immers, dat hij in *zijn* kring telkens weer gestuit was op gebrek aan belangstelling.

Amsterdam, 29 October 1922.

E. VAN DIEREN.